

FOLKETINGET

Europaudvalget

EU-konsulenten

Offentlig

Til: Udvalgets medlemmer
Dato: 13. juni 2017

Kontaktperson:

Morten Knudsen
Tlf. 33373695

EU-Kommissionen vil kunne hente markedsoplysninger direkte fra virksomhederne i EU

Sammenfatning

Ifølge et nyt EU-forslag skal Kommissionen kunne hente detaljerede oplysninger direkte fra virksomhederne i EU, hvis den har en formodning om alvorlige forstyrrelser af det indre marked. Kommissionen skal ifølge forslaget kunne pålægge virksomheder bøder, hvis de ikke udleverer de ønskede oplysninger eller udleverer urigtige oplysninger. Forslaget har til formål at styrke Kommissionens mulighed for at sikre, at reglerne på det indre marked overholdes.

Europaudvalget har udvalgt forslaget til nærhedstjek på baggrund af Kommissionens arbejdsprogram for 2017. 8-ugersfristen for behandling af forslaget udløber den 18. juli 2017.

Nye EU-regler skal forbedre EU-Kommissionens mulighed for at overvåge overholdelsen af reglerne på det indre marked. Det skal ske ved at styrke Kommissionens undersøgelsesbeføjelser, så den kan hente information direkte fra virksomhederne, hvis der er brug for at løse et formodet alvorligt problem med EU-retten. Forslaget giver Kommissionen mulighed for at bede virksomheder om detaljerede oplysninger i forhold til gennemførelsen af reglerne

for det indre marked, men også på relaterede områder såsom landbrug, fiskeri, transport, miljø og energi¹.

Kommissionen har ikke egne undersøgelsesbeføjelser i dag på disse områder, men er afhængig af den information, som den kan få fra myndighederne i de berørte EU-lande samt fra klager². De virksomheder, der klages over, er ikke overraskende tilbageholdende med frivilligt at videregive relevant information. Bl.a. derfor skal Kommissionen ifølge forslaget kunne pålægge virksomhederne sanktioner, hvis de ikke udleverer de ønskede informationer. Det nye forslag er inspireret af EU's konkurrencelovgivning og statsstøtterejerne, hvor Kommissionen i dag har særlige undersøgelses- og sanktionsbeføjelser.

Den foreslåede styrkelse af Kommissionens undersøgelsesbeføjelser indgår i et nyt forslag til forordning om indførelsen af et såkaldt markedsinformationsværktøj – også kaldet SMIT³ - som Kommissionen fremlagde den 2. maj 2017⁴.

Baggrunden for forslaget er først og fremmest at gøre det lettere for Kommissionen at se, om der sker en korrekt implementering af EU-retten. Men Kommissionen vil også gerne kunne bruge SMIT til at foreslå forbedringer af EU-lovgivningen for det indre marked eller til forberedelsen af evt. traktatkrænkelssager mod medlemsstaterne.

Kommissionen understreger, at forslaget ikke sigter på at give Kommissionen nye håndhævelsesbeføjelser på bekostning af EU-landene til at forfølge overtrædelser af EU-retten begået af individuelle virksomheder. Forslaget skal alene sikre, at Kommissionen får bedre redskaber til at skaffe sig den nødvendige information fra virksomhederne, hvis den ikke kan fås andre steder⁵.

Europaudvalget har udvalgt forslaget om SMIT til nærhedstjek fra Kommissionens arbejdsprogram for 2017. Folketinget skal derfor tage stilling til om for-

¹ Kommissionens nye undersøgelsesbeføjelser gælder ikke kun det indre marked, men også for en række forbundne politikområder. Forslaget har derfor også udover art. 114 om det indre marked retsgrundlag i TEUF art. 43, stk. 2 (landbrug), art. 91 og art. 100 (transport), art. 192 (miljø), art. 194, stk. 2 (energi) og TEUF artikel 337, som gør det muligt for Kommissionen at indhente oplysninger med henblik på gennemførelsen af sine opgaver.

² Kommissionen får i dag typisk sin information gennem indlæg fra klager, åbne offentlige konsultationer, målrettede spørgeundersøgelser rapporter fra diverse interessenter, databaser og bidrag fra medlemsstaterne.

³ SMIT står for Single Market Information Tool.

⁴ Kom(2017)0257 af 2. maj 2017. Forslaget forelå dog først i alle øvrige sprogversioner den 23. maj. 8-ugersfritsen for gennemførelse af et nærhedstjek udløber derfor den 18. juli 2017.

⁵ Jf. TEUF artikel 258.

slaget overholder nærhedsprincippet og evt. kræver vedtagelse af en begrundet udtalelse til Kommissionen. Det kan ske frem til den 18. juli, hvor EU-traktatens 8-ugersfrist udløber⁶.

Hvornår kan Kommissionen kræve information?

Henvendelser fra Kommissionen bliver ikke hverdagskost for de europæiske virksomheder. I sin konsekvensanalyse af forslaget om SMIT har Kommissionen regnet med fem årlige forespørgsler⁷.

Ifølge det nye forslag skal Kommissionen kun kunne bede om informationer fra virksomheder i helt særlige tilfælde. For det første skal forespørgslen have til formål at løse et formodet alvorligt problem med anvendelsen af EU-retten, som truer med at underminere gennemførelsen af et velfungerende indre marked i EU.

For det andet skal en forespørgsel fra Kommissionen være sidste udvej. Den ønskede information må ikke kunne skaffes rettidigt fra andre kilder på en hensigtsmæssig eller tilstrækkelig måde. Kommissionen kan kun bede om information, som den pågældende virksomhed er i stand til at levere.

Kommissionen forventer, at reglerne først og fremmest vil være relevante for store virksomheder samt i et begrænset omfang små- og mellemstore virksomheder. Såkaldte mikrovirksomheder er i udgangspunktet helt undtaget de nye regler⁸.

En forespørgsel vil derudover først kræve, at Kommissionen vedtager en formel beslutning, som fastslår, at den har til hensigt at indhente information fra et begrænset og nøje udvalgt antal virksomheder⁹.

⁶ Nationale parlamenter i EU har ifølge artikel 6 i EU-traktatens protokol nr. 2 otte uger til påtale en evt. krænkelse af nærhedsprincippet over for EU's institutioner. Det sker i form af en begrundet udtalelse, som sendes til formændene for Kommissionen, Rådet og Parlamentet senest otte uger efter, at det relevante forslag foreligger på alle EU's officielle sprog.

⁷ Kommissionen forventer, at det samlet vil koste de europæiske virksomheder mellem 370.000 euro og 610.000 euro i administrative omkostninger om året at levere de nødvendige oplysninger til Kommissionen.

⁸ Mikrovirksomheder er ifølge EU's definition virksomheder (dir. 2013/34/EU), som på balance-tidspunktet ikke overskrider de numeriske grænser for to af følgende tre kriterier: 1) balance-sum: 350.000 EUR, 2) nettoomsætning: 700.000 EUR og 3) gennemsnitligt antal medarbejdere i løbet af regnskabsåret: 10.

⁹ Kommissionens anmodning kan jf. artikel 6 i forslaget ske enten i form af en simpel forespørgsel eller gennem en egentlig kommissionsbeslutning. I beslutningen skal Kommissionen begrundes, at en række centrale kriterier for anvendelsen af SMIT er opfyldt. Det drejer sig f.eks. om, hvorvidt der er tilstrækkelig dokumentation til rådighed, som viser, at der er tale om et alvorligt problem især i forhold til økonomiske eller sociale konsekvenser.

Kommissionen er samtidig forpligtet til at orientere den medlemsstat, hvor virksomheden har til huse, om forespørgslen. Hvis Kommissionen har indledt en formel traktatkrænkelingsprocedure mod den pågældende medlemsstat, er den desuden forpligtet til at videresende alle de modtagne svar til den medlemsstat, som er berørt af anmodningen.

Beskyttelse af fortrolige oplysninger fra virksomhederne

De oplysninger, som Kommissionen vil indhente hos virksomhederne vil ofte være følsomme oplysninger, som ikke er tilgængelig fra offentlige kilder eller medlemsstaternes myndigheder. Kommissionen har derfor pligt til at behandle disse oplysninger fortroligt¹⁰. Kommissionen må f.eks. kun videresende en offentlig udgave af det modtagne svar fra en virksomhed til den berørte medlemsstat, hvis den oprindelige udgave indeholder oplysninger, der er fortrolige i forhold til medlemsstaten¹¹.

For at sikre sig, at Kommissionen kan overholde tavshedspligten, er en virksomhed forpligtet til nøje at gøre opmærksom på, hvilke af de informationer den udleverer til Kommissionen, som har fortrolig karakter, og hvilke der ikke har. Kommissionen kan dog ifølge forslaget i særlige tilfælde afvise en virksomheds krav om fortrolighed, hvis den finder virksomhedernes krav ubegrundet eller uforholdsmæssigt.

Kommissionen må ifølge forslaget kun videresende fortrolig information fra virksomhederne til andre parter, hvis:

- Informationen videresendes i en form, så individuelle virksomheder ikke kan identificeres.
- Kommissionen på forhånd har fået tilladelse fra virksomheden til at videregive sådanne oplysninger.
- Videregivelse af oplysninger til en medlemsstat er nødvendig for at underbygge en overtrædelse af EU-retten, og virksomheden har haft lejlighed til at fremsætte bemærkninger og gøre brug af klagemuligheder, inden der træffes afgørelse om offentliggørelse af informationen.

¹⁰ TEUF artikel 339.

¹¹ Virksomhederne skal forsyne Kommissionen med en særskilt ikke-fortrolig udgave af svaret, så Kommissionen kan sende dette til medlemsstaternes myndigheder, hvis virksomheden ikke ønsker, at medlemsstaten får adgang til den fortrolige information, som Kommissionen har modtaget.

Sanktioner

Kommissionen skal kunne pålægge virksomheder sanktioner, hvis de ikke besvarer en forespørgsel fra Kommissionen om udlevering af information inden for den fastsatte tidsfrist, eller hvis de giver Kommissionen urigtige, ufuldstændige eller vildledende oplysninger.¹²

Det kan ske enten i form af bøder eller tvangsbøder. Bøderne må ikke overstige et beløb svarende til 1 pct. af en virksomheds samlede omsætning i det forgangne regnskabsår, mens tvangsbøder ikke må overstige 5 pct. af virksomhedens gennemsnitlige daglige omsætning.

Sanktionerne skal dog være nødvendige og proportionale og kan kun komme på tale, hvis virksomhederne forsætligt eller ved grov uagtsomhed undlader at besvare en anmodning fra Kommissionen. Kommissionen pålægger ikke automatisk virksomhederne sanktioner ved overtrædelser, men skal først foretage en konkret vurdering, hvor den bl.a. tager hensyn til overtrædelsens art, grovhed og varighed.

Virksomhederne kan appellere en kommissionsbeslutning om sanktioner til EU-domstolen.

Overholder forslaget nærhedsprincippet?

EU's nærhedsprincip fastslår, at EU kun skal handle, hvis og i det omfang de enkelte EU-lande ikke i tilstrækkelig grad kan opfylde de med lovgivningsforslaget påtænkte mål¹³.

Det centrale spørgsmål, som Folketinget skal undersøge i den forbindelse, er derfor om forslagets formål om at forbedre gennemførelsen af reglerne på det indre marked, "i tilstrækkelig grad" kunne opnås gennem national lovgivning i stedet for at vedtage EU-lovgivning?

Kommissionen afviser dette i sin konsekvensanalyse af forslaget, hvor den analyserer fem forskellige metoder til, hvordan man kunne forbedre overholdelsen af indre markedetsreglerne¹⁴. Kommissionen undersøger her bl.a. om man gennem national lovgivning kunne opnå samme effekt ved at styrke de

¹² Sanktionerne følger reglerne på statsstøtteområdet i forordning 2015/1589.

¹³ Se TEU artikel 5, stk. 1.

¹⁴ Se SWD(2017) 216 af 2. maj 2017. Impact Assessment.

nationale tilsynsmyndigheders undersøgelsesbeføjelser og samtidig forbedre muligheden for at dele oplysninger med Kommissionen. Det afviser Kommissionen dog i konsekvensanalysen.

Fem politikmuligheder i Kommissionens konsekvensanalyse	Kommissionens vurdering
1. Frivillig udveksling af bedste praksis mellem EU-landene og med Kommissionen.	Ikke-lovgivning
2. Ophævelse af nationale bestemmelser, som forhindrer nationale myndigheder i at dele de virksomhedsoplysninger, de allerede har, med Kommissionen og de andre EU-lande.	Lovgivning
3. Indførelse af de nødvendige undersøgelsesbeføjelser på nationalt plan, så EU-landene kan indhente oplysninger fra virksomhederne og dele dem med Kommissionen.	Lovgivning
4. Give EU-Kommissionen nye undersøgelsesbeføjelser gennem et EU-indremarkedsværktøj (SMIT), så Kommissionen som sidste udvej selv kan indhente oplysninger direkte fra virksomheder.	Lovgivning. Denne model vurderer Kommissionen som den bedste løsning til at håndtere koordinationsproblemet og udfordringerne med jurisdiktion i tilfælde af behovet for grænseoverskridende undersøgelser af virksomheder i flere EU-lande.
5. Hybrid – hvor model 2 og 4 kombineres.	Lovgivning.

Ifølge Kommissionen er EU-lovgivning nødvendig, fordi EU-landene ifølge Kommissionen ikke er i stand til at sikre Kommissionen adgang til den nødvendige information fra de europæiske virksomheder, hvilket der er brug for hvis Kommissionen skal kunne sikre en ordentlig gennemførelse af reglerne for det indre marked. Især er der et koordinationsproblem i sager med en betydelig grænseoverskridende dimension, hvor det drejer sig om at skaffe oplysninger fra virksomheder, som opererer i flere EU-lande.

Samtidig er Kommissionens mulighed for med model 4 for at indhente oplysninger underlagt en række begrænsninger. Bl.a. skal det være sidste udvej for Kommissionen, når alle andre muligheder er udtømte. SMIT vil kun blive anvendt i sager, hvor national indgriben på grund af omfanget eller virkningerne ikke vil være effektivt, og hvor EU vil være i bedre stand til at handle. Ifølge

Kommissionen vil EU-landene desuden fortsat have deres egne undersøgelsesbeføjelser på det indre marked og frit kunne udvide dem.

Kritik fra særligt forskriftskontroludvalg.

Kommissionens konsekvensanalyse fik en negativ udtalelse fra EU's særlige "Udvalg for forskriftskontrol"¹⁵, som bl.a. overvåger kvaliteten af Kommissionens konsekvensanalyser¹⁶.

Det skyldes bl.a., at Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad begrundede, hvordan forslaget overholder proportionalitetsprincippet. I forhold til nærhedsprincippet blev Kommissionen yderligere bedt om at adressere situationer, hvor der ikke var en grænseoverskridende dimension samt indholdet af andre end den foretrukne option 4 (altså SMIT).

Den 23. marts fik Kommissionen dog i en ny udtalelse en positiv udtalelse fra udvalget, men med forbehold.

¹⁵ Udvalget for Forskriftskontrol er et uafhængigt organ under Kommissionen, som rådgiver kollegiet. Det fører en central kvalitetskontrol og giver støtte i forbindelse med Kommissionens konsekvensanalyser og evalueringer. Udvalget gennemgår og afgiver udtalelser og fremsætter henstillinger om alle Kommissionens udkast til konsekvensanalyser og omfattende evalueringer og kvalitetskontroller af gældende lovgivning.

¹⁶ Det skete i en udtalelse fra den 20. januar 2017.